

»RDEČE STATVE«

o tkale tudi stavko —

Slavje ob štizidesetletnici stavk tekstilnih in gradbenih delavcev Slovenije

KRANJ, sobota 18. septembra

Ravno tako kot pred 40 leti so se oglasile sirene največjih tekstilnih tovarn v Kranju. Samo, da so to pot naznanile začete osrednje slovenske proslave v spomin na veliko stavkovno gibanje slovenskih delavcev pred štirimi desetletji.

Pred slavnostno tribuno v Savskem logu se je zbralo preko trideset tisoč delavcev iz vse Slovenije.

Pomen te velike proslave pa so poudarili tudi najvišji predstavniki družbenopolitičnih organov in organizacij, še živeči udeleženci stavke in njihovi organizatorji ter mnogi predvojni revolucionarji.

Zbrane udeležence proslave je najprej nagovoril predsednik RS ZSS inž. Janez Barborič. V uvodnih besedah je tovariš Barborič povedal, da se s proslavo 40-letnice stavk tekstilnih in gradbenih delavcev ne spominjamo samo teh dveh stavk temveč stavk, ki so v tistem času zajele vse delavce v Sloveniji, ko je nastal pravi stavkovni val. Po nepopolnih podatkih je bilo v tistem času okrog sto stavk in za-

radi tega lahko govorimo že o značilnostih generalnega štrajka.

Ravno v teh stavkah se je med delavci uveljavila komunistična partija, ko je v okviru tedaj razbitih sindikatov uspela poenotiti delavsko gibanje.

O revolucionarni dejavnosti slovenskih tekstilnih in drugih delavcev pred 40 leti je nato spregovoril predsednik CK ZKS France Popit. Tovariš Popit je v svojem govoru orisal odločilno vlogo komunistične partije, ki je bila dejansko pravi pobudnik in organizator revolucionarne dejavnosti med proletariatom v Sloveniji.

Tovariš Popit je cilje in vrednote predvojnega delavskega gibanja povezal z današnjimi delovnimi prizadevanji in uspehi. Dejal je, da moramo razprave o zakonu o združenem delu povezovati z reševanjem konkretne družbene ekonomske problematike v naši družbi.

Posebej se je tovariš France Popit zadržal ob dogodkih na Koroškem. Kamor se, kot je dejal, vse bolj grozeče vrača obdobje mračnjaštva. Tamkašnja politika, ki ji botruje službeni

Dunaj, je omogočila neonacističnim silam, da so ob pomoči policije ustvarile klimo prisile, napetosti, negotovosti in strahu.

Vendar pa se bodo Zveza komunistov, vlada SFRJ in vsi delovni ljudje v socialistični Jugoslaviji še naprej odločno bojevali za to, da bo Avstrija izpolnila vse obveznosti, ki jih je sprejela z državno pogodbo.

Ob koncu svojega govora je predsednik CK ZKS spregovoril še o solidarnosti vseh delovnih ljudi Slovenije in celotne naše samoupravne družbe, ki prihaja do izraza tudi pri zbiranju sredstev in nudenju pomoči ob hudem potresu v prizadetemu Poščju.

S proslave je bilo poslano tudi pozdravno pismo predsedniku Titu, v katerem so mu vsi udeleženci proslave zaželeli čimprejšnje okrevanje in trdno zdravje.

V programu te velike proslave, ki je bil zares izreden, so se prepletale delavske in borbene pesmi, recitacije Cankarjevega Kurenta in pesmi Klopčiča, Kosovela ter Toneta Čufarja. Nato odlomki iz Klinarjeve-Gobčeve

kantate »Splavarji na ognjeni reki«. Vse pesmi in recitacije so povezovali kronisti, ki so v odločnih, klenih besedah orisali celotno veliko tekstilno stavko.

Nastopili so združeni pevski zbori Gorenjske, ki sta jih spremljali delavska godba Trbovlje in pihalni orkester milice Ljubljana. Izredno doživeto kantato so izvajali mešani pevski zbori, spremljala pa jih je godba milice Ljubljane pod vodstvom dirigenta Radovana Gobca.

Recitali pa so člani gledališkega centra občine Kranj in Prešernovega gledališča.

Vsi udeleženci proslave ne bodo nikoli in nikdar pozabili besed recitatorjev v delovnih oblekah ter več sto pevcev, ki so zaključili proslavo v Kranju s stihii:

RDEČA BESEDA,
ZRNO OB ZRNU
V DUŠI TRPEČI
TI JE VZKALILA
IN RDEČO PŠENICO
V ROVIH POD ZEMLJO
OB PRAVŽIH IN STROJIH,
OZARAH ŽELEZNIH,
JE OBRODILA ...

Franc Hriberšek

Do polovice leta dobro — do konca tudi?

Vsa poročila o polletnem doseganju planov temeljnih organizacij združenega dela delovne organizacije Dekorativne so kazala (računano po starem) pozitivni predznak. Tako so ugotovili na delavskih svetih po TOZD, na zadnji seji delavskega sveta DO in na zborih delavcev. Torej smo poslovali tako, da ni bilo nikakršne bojazni, da bi imeli komaj za »iz rok v usta«. Sicer pa, ko smo ugotavljali uspešno minulo delo v prvih šestih mesecih, niso tega potrjevale le številke oz. finančno stanje,

ampak tudi nova in nova naročila naših kupcev, dinamična izvorna dejavnost in — kar je gotovo zelo pomembno — postopno dobro in resno prilagajanje novim organizacijskim oblikam znotraj delovne organizacije. Ob tem zadnjem in ob polletnem izračunu uspešnosti našega dela pa gre še posebna zahvala finančni službi, ki je morala v razmeroma zelo kratkem času zbrati podatke in obračunati polletno finančno stanje vsake TOZD posebej.

Še nečesa ne smemo pozabiti podčrtati ob tej priložnosti — namreč dejstvo, da kažejo finančni rezultati — v kolikor jih obračunavamo »po novem« — to je — po izkazu plačane realizacije — komaj doseženi plan! (oz. celo manj plačane realizacije od planirane) medtem ko »obračunavanje po starem« daje tisto sliko, o kateri smo na začetku govorili.

S tem vprašanjem v zvezi se je v gospodarskih krogih pojavilo že precej negotovanja, saj določba, da mora biti mero uspeha delovne organizacije plačana

realizacija in ne fakturirana — v bistvu izkrivlja sliko uspešnosti poslovanja podjetij. O tem je bilo govora tudi že na televiziji in pisano v časopisju in upati je, da bo kmalu prišlo do popravka te določbe zakona o finančnem poslovanju. Nova določila o rokih plačljivosti — faktor o poslovanju z menico in čeki in o pokritju slednjih — so dovolj ostra, da že dejstvo, da se delovne organizacije novega načina plačevanja držijo zagotavljajo, da je takorekoč fakturirana realizacija pravi podatek o uspešnosti poslovanja.

BRUTO — NETO

Kako je to?

V zadnjem času je bila na večih sestankih, nazadnje tudi na centralnem DS, izražena želja, naj se v našem glasilu na kratko opiše način obračunavanja OD. Po diskusijah sodeč je sam pojem osebnega dohodka kot bruto zneska, ki je vir sredstev za osebno in skupno ter splošno porabo, dovolj jasen. Več pa je nejasnosti o načinu obračunavanja prispevkov iz OD za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti. Kakor je razvidno iz »obračuna prispevkov iz OD«, ki ga prejme vsak delavec pri izplačilu prispevamo z OD za naslednje SIS na področju dejavnosti:

- telesna kultura,
- kultura,
- izobraževanje,
- socialno varstvo,
- otroško varstvo (temeljna skupnost),
- zveza skupnosti otroškega varstva (republiška skupnost),
- zdravstveno zavarovanje,
- pokojninsko-invalidsko zavarovanje.

Stopnje prispevkov so v različnih občinah različne, poleg tega pa je potrebno upoštevati, da je prvih pet zgoraj navedenih prispevkov »domicilnih«, kar pomeni, da se pri obračunu upoštevajo stopnje, ki veljajo v občini, kjer delavec stalno prebiva, ostali trije prispevki pa »sedežni«, kar pomeni, da se obračunavajo po stopnjah, ki so veljavna v občini, kjer je sedež DO, kjer je delavec zaposlen. Skupni odstotek prispevkov po sedaj veljavnih stopnjah se v različnih slovenskih občinah razlikuje in to od 29,17 % do 33,38 %.

Za primer si oglejmo obračun OD za isto delovno mesto, če sta npr. delavca iz Ljubljane in Logatca.

Delovno mesto je ocenjeno z 1,750 točke na uro, upoštevajmo 182 ur dela, vrednost točke 11,20 »bruto« faktor 1,4205. »Bruto« faktor izhaja še iz začetne dobe novega načina obračunavanja OD, ko so bili prispevki po vseh občinah še enotni in predstavlja pripomoček »bruto« obračun OD. Vendar naj pripomnim, da termin »bruto« OD ni več v rabi ampak govorimo o osebnem do-

Delavec iz Ljubljane
11,20 × 1,4205 × 1,750 × 182
5067,21 din

Delavec iz Logatca
11,20 × 1,4205 × 1,750 × 182
5067,21 din

Prispevki »domicilni«:

— telesna kultura	0,62 %	0,40 %
— kultura	1,11 %	0,84 %
— izobraževanje	4,96 %	6,73 %
— socialno varstvo	0,71 %	0,77 %
— otroško varstvo	0,49 %	0,37 %

Prispevki »sedežni«:

— zveza skupnosti otroškega varstva	2,88 %	2,88 %
— zdravstveno zavarovanje	7,32 %	7,32 %
— pokojninsko-invalidsko zavarovanje	12,70 %	12,70 %
	30,79 %	32,01 %

ali v din: 1560,19 din
ostane za izplačilo: 3507,02 din

1622,01 din
3445,20 din

hodku, ki predstavlja celotni znesek vključno s prispevki.

Iz gornjega primera je razvidno, zakaj nastajajo razlike pri »neto« znesku OD pri delavcih na delovnih mestih, ki so enako

ocenjena. Primer je poenostavljen, vendar upamo, da bo ta prikaz pripomogel k boljšemu razumevanju obračuna OD.

Jaki Župan

Obiski bolnikov na domu in v bolnišnicah

Nekajkrat na leto ali ob pomembnejših praznikih obiše naša socialna komisija tiste naše bolnike, ki so v bolniškem stališču že dlje kot mesec dni.

Ob zadnjem obisku, bilo je pred nekaj dnevi, je naša komisija obiskala oz. imela na seznamu 15 delavcev, ki jih je bilo treba obiskati.

Štiri naše delavce so obiskali v bolnišnicah, dve sta bili ta čas v zdravilišču in ju zaradi daljave niso obiskali. Ostale obiske je komisija opravila po domovih.

Med obiskanimi je nekaj zelo resnih bolnikov, ki junaško prenašajo težave, nekaj jih pride te dni spet na delo, nekaj pa jih bo invalidsko obravnavanih.

Vsi, ki jih je komisija obiskala, pošiljajo svojim sodelavcem pozdrave in se zahvaljujejo sindikatu za pozornost.

Najdlje od vseh obiskanih je bila v bolniškem staležu tovarišica Ana Ficko, ki je lansko leto doživela hudo prometno nesrečo. Našli so jo na zavodu za rehabilitacijo — zaenkrat še v vozičku, vendar se počasi že navaja na hojo z lastnimi nogami. Videti je bila že kar zdrava in ni dvoma, da bo z malo dobre volje hitro »shodila«. Sodelavke jo vedno obiskujejo, kar je tudi zelo spodbudno.

Med ostalimi je komisija obiskala tudi tovarišico Severjevo, ki jo omenjamo še posebej zato, ker se je tako pristrčno razveselila naših obiskovalk in, ker je večkrat z vso hvaležnostjo omenjala ime zdravnika dr. Popovič Janka, ki jo je odrešil strahotnih bolečin s tem, ko se je lotil zapletene operacije, ki se ostali zdravniki niso mogli odločiti zanjo. Tovarišica Severjeva se zdi kot prerojena — sicer pa gre prav dr. Popoviču zahvala tudi za uspešno zdravljenje še številnih drugih naših delavcev.

Na koncu pa še misel, ki se je komisiji za socialno dejavnost izoblikovala ob teh obiskih: sindikalni poverjeniki in drugi sindikalni delavci bodo morali v okviru svojih ožjih delovnih okoliščin bolj pozorno spremljati in prisluhniti težavam ljudi, zlasti bolnih in tistih, ki se znajdejo v stiskah, da bi jim lahko hitro in učinkovito priskočili na pomoč.

Komisija za socialno dejavnost

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

Danes: tovariš ZDENE FERJANČIČ, organizator analitik v centru za elektronsko obdelavo podatkov.

1. Tov. Ferjančič, kdaj ste se odločili za dopolnilno izobraževanje ob delu?

Malo sem se odločil sam pa tudi delovni kolegi so mi prigovarjali. Že prej sem delal v Dekorativni približno 12 let na različnih delovnih mestih — od mojstra v tkalnici, do kontrolorja I. v kontrolni službi. Prej sem bil nekako kar zadovoljen s tem kar sem dosegel, potem pa me je bivši nadrejeni — tov. Šoba pregovoril in me nekako prepričal, da šolanje ni pretežko.

2. Kako je bilo ob prvih korakih šolanja — saj vemo, da visokošolski študij terja mnogo časa? Kako ste oboje uskladili — službo in delovne obveznosti?

Prvo leto sem bil na številnih drugih tečajih v organizaciji IBM in tako nisem mogel redno prisostvovati predavanjem.

Poleg tega sem tudi v službi nastopil delo na novem delovnem mestu in je bilo treba poleg običajnega osemurnega dela marsikaj delati in se izpopolnjevati še doma — saj je bilo delo za me novo.

Domači morajo imeti mnogo razumevanja — žena je bila mnogokrat sama za vse v hiši in še z majhnim otrokom.

3. Kako pa je bilo kasneje?

Drugo in tretje leto je poteklo glede šolanja normalno, pri delu sem se že bolje privadil — vendar je bilo še vedno vsak dan kaj novega, česar se je bilo treba naučiti, spoznati...

V lanskem letu sem absolviral in pred mano je še pet, šest

izpitov in diploma. Upam, da bom tudi to kolikor mogoče kmalu opravil.

Tovarišu Zdenetu želimo do končnega uspeha še dosti »šolske sreče« in uspeha.

B.Ž.J.

Protestiramo, ogorčeni smo

Pretekli mesec smo delavci Dekorativne poslali protestno pismo zoper ravnanje avstrijskih oblasti in dela koroške avstrijske javnosti proti slovenski manjšini na avstrijskem Koroškem.

Pismo smo naslovili med drugim tudi na uradno avstrijsko veleposlaništvo v Beogradu. Tam se te dni nabirajo kupi poslanic z enako in podobno vsebino. Upati je, da bo zmagala moč zdravega razuma pred ozko nacionalističnimi brambovskimi zahtevami in grožnjami.

Mi smo v našem pismu jasno povedali, da bomo kot svobodni delovni ljudje svobodne družbe vselej proti takim metodam, kot jih proti naši manjšini v Avstriji uveljavljajo oblasti pa tudi del nemško govorečih prebivalcev Koroške. Pri nas so enakopravni vsi narodi, narodnosti in tudi vse manjšine (ki jih ni malo), tako ravnanje zagovarjamo in zahtevamo povsod po svetu, kjer se malim in tudi najmanjšim narodom goje krivice in zato še toliko bolj zahtevamo to za slovenske Korošce na avstrijskem Koroškem.

Pridružujemo se vsem pobudam in ukrepom, ki jih bosta naša republika in zveza zavzeli ob tem primeru.

B. Ž. J.

POSOJILU ZA NOVE SLOVENSKE CESTE — ALI, KAKO SMO SE ODREZALI DOSLEJ

V Dekorativni smo o posojilu za slovenske ceste govorili tudi na družbeno-političnih sestankih, pobudo in pregled poteka vpisovanja posojila ter primerno razlago pa je prevzel sindikat. Vse je potekalo kar hitro in do prvih dni septembra smo zbrali že 94,5 % od predvidene vsote.

Seveda imamo še nekaj časa in upati je, da bomo do končnega roka izpolnili tudi to obvezo do kraja.

V Dekorativni 20 in 30 let

Ena od dolgoletnih sodelavk — tovarišica Marta Kogojeva

Tokrat se je nabralo kar lepo število jubilarov — od tistih, ki so v tovarni že po dvajset let pa do tistih, ki so tu že celih 30 let.

Najprej se je spominjala svojih začetkov pred 30. leti v D tovarišica Vikica Bratina. Iz tistega leta, takoj po koncu vojne, je šla večina sodelavcev že v pokoj.

Vikica je imela doma tri brate in vsi so bili mlajši od nje. Vsi so hoteli iti naprej v šolo in Vikica je bila doma z materjo sama — tako je bilo treba iti v službo. Šla je vprašat za delo v najbližjo tovarno — in to je bilo prav tukaj, kjer dela še danes. Tokrat je tovarišica Vikica začela delo ob tkalskem stroju. Pa ni bila dolgo tam. Hitro se je pokazala potreba po evidencah vseh vrst in Vikico so pritegnili k temu delu.

V začetku je zasledovala zlati mladinsko udarniško delo, saj so tisti čas tekmovali vsevprek. Tokrat je bila zadaj, za tovarno še ekonomija in v privatni hiši zraven so bile nekaj časa jasli in vrtec za otroke naših delavcev.

Zelo močno je bilo amatersko kulturno delo, tako v tovarni kot na terenu. Če si poprijel nekeje, so te pritegnili kar k vsaki prireditvi.

Ko se je tistih časov spominjala Bratinova, sta ji v spominih pomagali tudi tovarišica Brezavščkova in tovarišica Malči Škrbinova. Tovarišica Škrbinova je prišla na Celovško cesto iz obrata B. Tokrat je bil v obratu B še obratovodja tovariš Franc Dragar. Vsi so ga imeli izredno radi. Deloval je zelo pomirjevalno in če je imela katera od tkalk s strojem težave, je mirno pristopil in pomagal.

Tovarišica Brezavščkova je bila presrečna, ko je začela delati v Dekorativni — prej je delala pri privatnem krojaču po cele dneve. Pravi, da se ji je zdelo v tovarni, kot da sploh ne dela.

Vse tri sogovornice so se spomnile nekdanjih malic, ki so jih ženske same nosile od doma in v lončkih grele na »koharjih«. Današnja kuhinja je pesem proti tistemu, kar je bilo včasih.

Tovarišica Škrbinova je zadovoljna na svojem delovnem mestu pri sprejemu in izdaji materiala v pripravljalnici, prav tako je zadovoljna tov. Brezavščkova, saj se je iz šivalnice spet vrnila na staro delovno mesto v tkalnici.

Vikica Bratinova ima pred sabo le še pet delovnih let in upa,

da jih bo med svojimi sodelavci še naprej — kot doslej — dobro preživela.

Vse tri imajo že načrte za pokoj, vsaka bo svoj prosti čas polno izkoristila; tačas pa jim želimo obilo uspehov pri delu — in čestitamo k delovnemu jubileju.

Tovarišica Kogojeva je prihela ob 12. uri, ko se ji začne popoldanska izmena v skladišču polizdelka. Pred dvajsetimi leti je prišla delati v obrat B na Titovi cesti — bilo ji je sedemnajst let.

Njeno prvo delo je bilo pri snovalu. To delo je opravljala dve leti, nato pa je začela delati v obratni evidenci. Pri tem delu je ostala vse dokler ni bil obrat B priključen obratu A na Celovski cesti.

Danes je tovarišica Kogojeva vodja skladišča polizdelka. Pravi, da je delo pestro, da je rada med ljudmi, saj se s sodelavci dobro razume. Ima tri otroke; ko so bili majhni, so bili vsi trije v vrtcu — danes jim to zelo koristi in so samostojni. Ena hčerka je tudi zaposlena v Dekorativni.

Tovarišica Rantova in Stojanovičeva sta se oglasili tik pred začetkom popoldanske izmene, tako, da smo čisto na kratko poklepetale.

Tovarišica Rantova je prišla v Dekorativno leta 1946 s komaj 15 leti. Pravi, da je imela še kitke in da je mislila, da bo ostala v tovarni le kakšno leto — pa jih je naneslo že 30! Že oče tovarišice Rantove je delal pri Eiflerju; bil je tam tudi med

znanim »štrajkom«; nenadoma je umrl — doma pa so bili še trije nepreskrbljeni — brat in sestri in mati. Tov. Pavla je ostala (ko je starejši brat odšel od doma) najstarejša — in morala je iti za kruhom...

Tovarišica Rantova pa je prvo leto v Dekorativni prebila v šivalnici, nakar je bila premeščena k snovalnemu stroju. Do pred tremi leti je delala na snovalu — takrat pa je postala predde-lavka.

V dolgih letih je bilo mnogo tega — če se spomnita leta nazaj, ko ni bilo materiala in dela za sukanje v domači tovarni, se jih je nekaj vozilo ves mesec v Škofjo Loko — v predilnico, kjer so sukale prejo za Dekorativno. Delo še ni bilo tako razporejeno kot danes, potrebe takoj v začetku, po vojni — so bile tako drugačne od današnjih — enkrat si bil v apreturi pa v tkalnici, pa spet pri snovanju ali pa pri lupljenju krompirja v kuhinji...

Tovarišici Stojanovičevi ni jezik delal nobenega posebnega problema — zagorska govorica je tako blizu slovenskemu jeziku, da ni bilo težko. Tovarišice pri delu so jo hitro sprejele medse, saj je vesele narave in družabna...

30 let dela v Dekorativni praznuje te dni tudi tovariš Franc Cedilnik, ki pa si, žal, ni mogel najti minutko »lufta« za pogovor. No, tudi njemu želimo ob delovnem jubileju zdravja, nadaljnjih delovnih uspehov in — da bi dobro preostala leta do »penzjona«.

B. Ž. J.

PREJELI SMO POZDRAVE

vojakov: Bojana Čreta (V. p. 6002/15-2 19002 ZAJEČAR) ter bratov Milana in Gustija Kočarja iz Pule (V. p. 7265/1 52002 Pula).

Vračamo jim pozdrave z željo, da nam dobro čuvajo domovino in — kmalu — navsedenje.

Uredništvo

ZAHVALA

Ob odhodu v težko pričakovani pokoj, se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za izražene želje ob mojem slovesu. Še prav posebno pa se zahvaljujem za prejeto darilo, s katerim ste me prijetno presenetili.

Tovarišu RODETU in tovarišici KRMELJEVI se zahvaljujem za izražene tople poslovilne besede, s katerimi sta mi izkazala svojo pozornost.

Svojih sodelavcev se bom vedno rada spominjala, vsem pa želim, da bi še naprej dosegali takšne uspehe, kot smo jih doslej.

Brandšteter Tončka

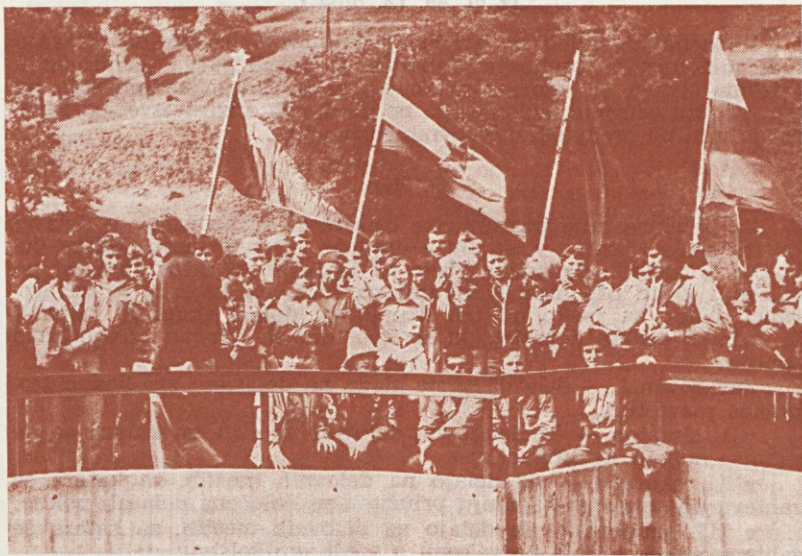
V Ljubljani, dne 10. 9. 1976

22. julij — po poteh Dražgoške bitke

V počastitev dneva vstaje slovenskega naroda, »22. julija«, smo se udeležili proslave v Dražgošah. Čeprav med dopustom, se nas je dobilo nekaj članov naše pohodne enote in se v sklopu pohodne enote Litostroj udeležilo pohoda po poteh Dražgoške bitke.

Zjutraj so se zbrale vse pohodne enote pred Litostrojem. Avtobus nas je odpeljal do Železnikov, kjer smo položili venec padlim borcem. Nato smo se odpeljali do Rudnega, tam smo izstopili in nadaljevali pot peš do Dražgoš. Udeležili smo se proslave ob odkritju spomenika. Slavnostni govor je imel Franc Leskovšek-LUKA, sledile so številne recitacije in pesmi pevskih zborov.

Po proslavi smo odšli v tabor, kjer smo ostali tri dni. Ker nam je vreme nagajalo, nismo izvedli načrtovanega programa do konca. V petek popoldne smo nesli k spomeniku venec. Ko se je začelo mračiti, smo prižgali taborni ogenj. Naslednjega dne dopol-

dan smo šli na Bičkovo skalo. V popoldanskem času smo popravili tabor in se vračali do Rudnega, kjer nas je čakal avtobus. Z navdušenjem in lepimi

spomini smo se vračali v Ljubljano.

Kljub slabemu vremenu smo se imeli zelo lepo.

Pavla Flis

Oblikovanje pokojninske osnove in odmera pokojnine

IZ STATUTA SKUPNOSTI POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA V SR SLOVENIJI

Nekaj najvažnejših členov iz statuta SPIZ:

46. člen

Starostna pokojnina se odmerja od pokojninske osnove.

Pokojninska osnova je mesečno poprečje osebnih dohodkov, ki jih je zavarovanec dobil za svoje tekoče in minulo delo v zadnjih 10 letih zavarovanja pred uveljavitvijo pravice do pokojnine ali v katerihkoli zaporednih 10. letih zavarovanja po zavarovančevi izbiri. Z zveznim družbenim dogovorom je lahko določeno tudi drugo časovno obdobje, iz katerega se vzamejo osebni dohodki za izračun pokojninske osnove.

Za leto zavarovanja, iz katerega se vzamejo osebni dohodki za izračun pokojninske osnove (drugi odstavek), se vzame koledarsko leto, v katerem je dobil zavarovanec osebni dohodek oziroma nadomestilo osebnega dohodka najmanj za 6 mesecev zavarovalne dobe.

47. člen

Osebni dohodki iz prejšnjih let zavarovanja se valorizirajo tako, da ustrezajo gibanju poprečja osebnih dohodkov na območju skupnosti.

Če ni z zveznim družbenim dogovorom drugače določeno, se osebni dohodki iz prejšnjih let valorizirajo glede na raven poprečja osebnih dohodkov iz koledarskega leta, ki mu sledi zadnje leto zavarovanja, iz katerega je bil vzet osebni dohodek za izračun pokojninske osnove.

Valorizacijske količnike za preračunavanje osebnih dohodkov iz prejšnjih let določi skupnost v začetku vsakega koledarskega leta na podlagi uradnih statističnih podatkov o gibanju poprečnih osebnih dohodkov vseh zaposlenih delavcev v preteklem letu. Valorizacijske količnike določi skupnost kot enotne za vse osebne dohodke ne glede na njihovo višino.

Osebni dohodki iz prejšnjih let, ki se štejejo v pokojninsko osnovo, se preračunavajo na raven osebnih dohodkov — npr. v letu 1975 takole:

OD v letu 1965 — s količnikom 565,2
OD v letu 1966 — s količnikom 427,3
OD v letu 1967 — s količnikom 386,9
OD v letu 1968 — s količnikom 353,2
OD v letu 1969 — s količnikom 306,7
OD v letu 1970 — s količnikom 255,9
OD v letu 1971 — s količnikom 214,3
OD v letu 1972 — s količnikom 182,0
OD v letu 1973 — s količnikom 157,1
OD v letu 1974 — s količnikom 125,1

48. člen

Za izračun pokojninske osnove se šteje dohodek, ki ga je za delovne uspehe, dosežene z delom v polnem delovnem času na svojem delovnem mestu, dobil zavarovanec za svoje tekoče in minulo delo po osnovah in merilih, ki jih organizacija določi v splošnem aktu o delitvi osebnih dohodkov delavcev.

Iz čl. 49. (2. odst.)

V osebni dohodek za izračun pokojninske osnove se všteta tudi nadomestila osebnega dohodka iz invalidskega zavarovanja oziroma osnova za odmero oskrbnine in začasnega nadomestila po tem statutu oziroma nadomestila po predpisih o zdravstvenem zavarovanju in po predpisih o delovnih razmerjih.

59. člen

Za izračunavanje pokojninske osnove se zavarovanci — delavci razvrščajo v skupine v skladu s predpisi o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov glede na zahtevanost delovnih mest po splošnih aktih organizacij združenega dela, na katerih so zavarovanci delali, za vsako od teh skupin pa določi skupnost najvišji in najnižji osebni dohodek, ki se upošteva za izračun pokojninske osnove.

Zavarovanci — delavci se ne glede na dejansko strokovno izobrazbo razvrstijo:

v I. skupino — če delajo na delovnih mestih, za katera se ne zahteva nobena kvalifikacija;

v II. skupino — če delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva po osnovnem šolanju priučitev za določena dela ali poklic;

v III. skupino — če delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva poklicna šola po zakonu o srednjem šolstvu;

v IV. skupino — če delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva končanje splošne srednje šole, tehnikuma, delovodske šole, tehnične šole, tehnične srednje šole, če šolanje traja najmanj tri leta, in na delovnih mestih, za katera se zahteva izpit za visokokvalificiranega delavca oziroma strokovni izpit za pridobitev srednje strokovne izobrazbe;

v V. skupino — če delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva višja šola, prva stopnja fakultete oziroma z zakonom predpisan izpit za pridobitev višje strokovne izobrazbe;

v VI. skupino — če delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva diploma visoke šole ali fakultete ali po diplomi še javno priznana specializacija ali pridobitev doktorata znanosti.

Za določitev najvišjega in najnižjega osebnega dohodka po prejšnjih odstavkih skupnost ugotovi poprečni mesečni dohodek, ki je bil za posamezno skupino dosežen v preteklem koledarskem letu. Najvišji znesek osebnega dohodka za vsako posamezno skupino je tako ugotovljeni osebni dohodek, povečan za določen odstotek, najnižji pa znižan za določen odstotek.

Skupnost vsako leto objavi najvišje in najnižje zneske osebnih dohodkov, določene po prejšnjih odstavkih.

Za leto 1976 so poprečni, najnižji in pa najvišji mesečni osebni dohodki naslednji:

Za zavarovance na delovnih mestih, za katera se ne zahteva nobena kvalifikacija:

poprečni mesečni OD	2429	
najnižji mesečni OD	1700	znesek mes. OD, ki se upošteva
najvišji mesečni OD	4858	za izračun pokojninske osnove

Za zavarovance na delovnih mestih, kjer se zahteva po osnovnem šolanju priučitev za določena dela ali poklic:

poprečni mesečni OD	2786	
najnižji mesečni OD	1811	znesek mes. OD, ki se upošteva
najvišji mesečni OD	5293	za izračun pokojninske osnove

Za zavarovance na delovnih mestih, kjer se zahteva poklicna šola po zakonu o srednjem šolstvu:

poprečni mesečni OD	3217	
najnižji mesečni OD	1930	znesek mes. OD, ki se upošteva
najvišji mesečni OD	5791	za izračun pokojninske osnove

Za zavarovance na delovnih mestih, kjer se zahteva končanje splošne srednje šole, tehnikuma, delovodske šole, če je trajalo to šolanje najmanj tri leta; izpit za visokokvalificiranega delavca oziroma izpit za pridobitev srednje strokovne izobrazbe:

poprečni mesečni OD	4093	
najnižji mesečni OD	2251	znesek mes. OD, ki se upošteva
najvišji mesečni OD	6958	za izračun pokojninske osnove

Za zavarovance na delovnih mestih, kjer se zahteva višja šola, prva stopnja fakultete oziroma z zakonom predpisan izpit za pridobitev višje strokovne izobrazbe:

poprečni mesečni OD	5134	
najnižji mesečni OD	2567	znesek mes. OD, ki se upošteva
najvišji mesečni OD	8214	za izračun pokojninske osnove

Za zavarovance na delovnih mestih, kjer se zahteva diploma visoke šole ali fakultete ali po diplomi še javno priznana specializacija (magistratura) ali doktorat znanosti:

poprečni mesečni OD	6823	
najnižji mesečni OD	3070	znesek mes. OD, ki se upošteva
najvišji mesečni OD	10917	za izračun pokojninske osnove

60. člen

Starostna pokojnina se odmerja od pokojninske osnove v odstotku, določenem glede na pokojninsko dobo, in znaša:

1. za zavarovanca s pokojninsko dobo 15 let 35% pokojninske osnove, nakar se za vsako nadaljnje dopolnjeno leto pokojninske dobe poveča za 2% pokojninske osnove;

2. za zavarovanko s pokojninsko dobo 15 let 40% pokojninske osnove, nakar se za vsako nadaljnje dopolnjeno leto pokojninske dobe do dopolnjenih 20 let poveča za 3%, za vsako dopolnjeno leto pokojninske dobe nad 20 let pa za 2% pokojninske osnove.

Če pokojninska doba ne znaša polno leto, vendar pa vsaj 6 mesecev, se pri odmeri pokojnine upošteva ta doba s polovico odstotka, določenega po tem členu za leto pokojninske dobe.

61. člen

Zavarovancu, ki po izpolnitvi 40 oziroma 35 let pokojninske dobe (borci NOV pred 9. 9. 1943 oziroma po 13. 10. 1934 — 35 oziroma 30 let) ostane še naprej v zavarovanju, ne da bi uveljavil pravico do pokojnine, se pokojnina poveča za vsako leto zavarovanja po izpolnitvi navedene pokojninske dobe za 1%, skupno pa največ za 5%.

(Določba je povzeta po drugem odstavku 14. člena ZPIZ.)

Ponovno uveljavljanje dvojnih let — borčevska doba

Na predlog organizacije Zveze borcev se je že v letu 1975 pričel postopek za spremembo Zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tako je skupščina SFRJ v maju 1976 sprejela dopolnitev v 75. členu omenjenega zakona, ki se glasi:

Roki iz prvega odstavka tega člena za vložitev zahteve za dvojno vštevanje časa, prebitega v narodnoosvobodilni vojni in narodnoosvobodilnem gibanju Grčije, v posebno dobo (35. in 46. člen) ne veljajo za borce, ki niso vložili zahteve za ugotovitev posebne dobe v roku, določenem po prvem odstavku tega člena.

Postopek za ugotovitev posebne dobe se začne na podlagi potrdila predsedstva občinskega odbora Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne, da so podani pogoji za njeno ugotovitev

Na podlagi teh sprememb je v Uradnem listu SFRJ, št. 34/76 objavljeno navodilo za postopek, s katerim se ugotavlja posebna doba. To navodilo v celoti objavljamo.

Navodilo:

1. Postopek za ugotovitev posebne dobe po drugem in tretjem odstavku 75. člena zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: ZTPPIZ) se lahko začne samo na podlagi potrdila predsedstva občinskega odbora Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne (v nadaljnjem besedilu: ZZB NOV), da so podani pogoji za ugotovitev omenjene dobe.

Postopek za ugotovitev posebne dobe iz prvega odstavka te točke (v nadaljnjem besedilu: borčevska doba) se lahko začne na zahtevo udeleženca narodnoosvobodilne vojne, naj se mu ves čas od vstopa v narodnoosvobodilni boj (v nadaljnjem besedilu: NOB) oziroma od začetka aktivnega in organiziranega dela za NOB do 15. maja 1945 všteje v pokojninsko dobo dvojno.

Postopek se sme začeti samo na zahtevo borca NOV, ki prvič prosi za ugotovitev borčevske dobe oziroma čigar prejšnja zahteva je bila zavržena ali pa zavrnjena, ker je ni vložil v zakonskem roku.

2. Postopek za ugotovitev borčevske dobe se lahko začne tudi na zahtevo zainteresiranih družinskih članov umrlega borca NOV, ki do svoje smrti ni bil vložil zahteve za ugotovitev borčevske dobe oziroma čigar prejšnja zahteva je bila zavržena ali pa zavrnjena, ker je ni vložil v zakonskem roku.

3. Kdor zahteva potrdilo ZZB NOV, mora vložiti pismeno zahtevo pri občinskem odboru ZZB NOV v občini, v kateri je borec NOV aktivno in organizirano delal v NOB oziroma kjer je pretežno delal, če je njegova aktivnost segala v več občin.

Če se zahteva potrdilo o času, prebitem v sestavi oboroženih

enot NOB, je treba zahtevo vložiti pri občinskem odboru ZZB NOV v občini, v kateri je imel borec NOV stalno prebivališče, preden je vstopil v oboroženo enoto.

Če je aktivno in organizirano delo za NOB potekalo v zaporih, taboriščih in internaciji oziroma v taboriščih političnih internirancev, je treba zahtevo vložiti pri občinskem odboru ZZB NOV v občini, v kateri je bila zadevna oseba prijeta oziroma iz katere je bila internirana, če je takšno delo potekalo v taboriščih vojnih ujetnikov pa pri občinskem ZZB NOV v občini, v kateri ima takšna oseba stalno prebivališče.

V zahtevi za potrdilo ZZB NOV je treba natančno navesti čas, za katerega se prosi, naj se všteje v borčevsko dobo, naloge, ki jih je borec NOV izvrševal, kot kaj, po čigavem ukazu in podobno. Zahtevi je treba priložiti tudi pismene izjave prič, ki so v navedenih obdobjih vodile narodnoosvobodilno gibanje na določenem območju in jim je znano delo borca NOV za NOG, kakor tudi druge dokaze o njegovi udeležbi v NOB. Istovetnost izjavitelja mora biti overjena od pristojnega organa.

4. Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV preverja navedbe iz zahteve, priloženo dokumentacijo in dokumentacijo, s katero razpolaga odbor (partijski živ-

ljenjepisi, sezname ipd.), in vpraša za svet vodje NOB tega območja po potrebi pa tudi združenje borcev o udeležbi borca v NOV in NOB ter o stopnji in nepretrganosti njegove aktivnosti v NOB.

Če je bil borec NOV aktiven v več občinah, si mora predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV, preden izda potrdilo, preskrbeti od predsedstev občinskih odborov ZZB NOV vseh občin, v katerih je bil borec NOV aktiven, potrdila za čas, v katerem je bil aktiven na njihovem območju.

V primerih iz tretjega odstavka 3. točke tega navodila si mora predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV, preden izda potrdilo, preskrbeti mnenje ustrezne komisije bivših vojnih ujetnikov oziroma komisije bivših internirancev pri republiških odborih ZZB NOV.

5. Na podlagi predloženih in zbranih dokazov in drugih ugotovitev, oceni predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV na svoji seji celotno aktivnost borca NOV v NOB in odloči o izdaji potrdila ZZB NOV.

6. Če predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV oceni, da so podani pogoji za ugotovitev borčevske dobe po 1. točki tega navodila, izda vložniku zahtevo o tem potrdilo ZZB NOV.

7. Če predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV oceni, da niso izpolnjeni pogoji za izdajo potrdila ZZB NOV, obvesti o tem pismeno vložnika zahteve. Potrdilo ZZB NOV oziroma obvestilo iz prvega odstavka te točke ni upravní akt in zoper njega ni dovoljena pritožba.

8. Na podlagi potrdila ZZB NOV vloží zainteresirana oseba zahtevo za ugotovitev borčevske dobe pri organu skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pri kateri je borec NOV zavarovan oziroma pri kateri je bil zadnjič zavarovan. Če borec NOV ni bil zavarovan, se zahteva vloží pri organu skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je pristojen za kraj stalnega prebivališča vložnika zahteve.

11. Določbe tega navodila glede izdajanja potrdila ZZB NOV se ne nanašajo na osebe, ki imajo možnost borčevsko dobo dokazati v obnovljenem postopku po veljavnih predpisih.

12. Potrdila, ki niso izdana po tem navodilu, ne morejo rabiti kot podlaga za uvedbo postopka za dokazovanje borčevske dobe.

Vsem aktivistom in borcem NOB, ki iz kakršnegakoli razloga še niso uveljavili dvojnih let in smatrajo, da so do tega upravičeni, priporočamo, da to možnost sedaj izkoristijo.

Priredila: Joža Krmelj

Kakšno je in — Kako izboljšati finančno stanje regionalne zdravstvene skupnosti Ljubljana?

V ponedeljek, dne 6. 9. 1976 je bila prva seja zbora uporabnikov občinske zdravstvene skupnosti Ljubljana-Šiška, kjer smo razpravljali o porabi sredstev za zdravstveno varstvo v l. 1975/76.

Regionalna zdravstvena skupnost Ljubljana je imela v letu 1975 primanjkljaj v svojem finančnem poslovanju v višini 11.585.000 dinarjev, kar predstavlja 0,7% doseženih skupnih dohodkov. S tem so se zmanjšali načrtovani dohodki v našem celotnem gospodarstvu. Vsa prizadevanja, da se zmanjša in uskladi skupna poraba s sredstvi za katere smo se dogovorili, niso rodila zaželenega rezultata.

Čeprav so se zdravstvene organizacije močno trudile, da ne bi prekoračile odobrenih sredstev na račun manjše storitvene dejavnosti zdravstvenih služb, so v znatni meri skrčevale svoje programe in se obnašale popolnoma stabilizacijsko; vendar je prišlo do preseganja planiranih zneskov, predvsem na področju zdraviliškega zdravljenja (121,4), specifično ambulantnega zdravstvenega varstva (104,0) in pri stroških zdravil ter injekcij z indeksom 103,4.

Preseženi so bili tudi izdatki za zdravljenje izven območja naše regionalne skupnosti (zdravljenje v drugih republikah). Na te izdatke nima regionalna skupnost nobenega vpliva. V 1975. letu so ti izdatki znašali 140.746 tisoč din in so prekoračili planirana sredstva za 14.070 tisoč dinarjev.

Povečalo se je tudi število zavarovancev — uporabnikov zdrav. varstva za 4,0%, kar je za 1% več kot je bilo predvideno v programu za leto 1975.

Povečalo se je tudi število zdravljenih bolnikov v regiji v primerjavi s letom 1974:

1. V osnovnem zdravstvenem varstvu za 2,9%.

2. V specialističnem ambul. zdrav. varstvu za 3,9%.

3. V zobozdravstvenem varstvu za 6,3% in

4. v bolniškem zdrav. varstvu za 5,2%.

Tudi število izdanih zdravil v lekarnah je bilo kar za 9,7% večje od porabe v 1974. letu.

Teh nekaj podatkov nam da grobo sliko o tem, kako je gospodarila regionalna zdravstvena skupnost v preteklem letu. Kljub racionalnemu trošenju danih

sredstev in stabilizacijskemu prizadevanju ostane še vedno odprto vprašanje, kako premostiti primanjkljaj, ki je nastal in se še povečuje.

Gradnja novega kliničnega centra v Ljubljani, ki je eden od najmodernejših in najmoderneje opremljenih centrov v Evropi, je terjala ogromna finančna sredstva in je pogojena še z večjimi obremenitvami v bodočnosti, zato bomo morali uporabniki zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja regionalne ogleda mesta do odličnega zdravstvene skupnosti v Ljubljani, napeti vse svoje sile, da pravilno zagotovimo prioriteto dogovorjenih nalog v nadaljnji proračunski in finančni politiki zdrav. varstva in zdrav. zavarovanja. O porabi teh sredstev in o nastalem primanjkljaju, zbor uporabnikov ugotavlja, da uporaba sredstev za zdrav. varstvo in zdrav. zavarovanje ni bila v okviru sprejetih programov občinske zdravstvene skupnosti in regionalne zdrav. skupnosti, niti ni bila v okviru družbenega dogovora o razporejanju dohodka in

Nadaljevanje na 6. str.

Ljubljanski krvodajalci gostje krvodajalcev iz pobratene Parme

Tovarišica Marija Tankova se je kot krvodajalka in ena od štirih predstavnikov občine Siška udeležila obiska v italijanskem mestu Parmi, kamor so

ljubljske krvodajalce povabili parmski kolegi.

V Parmo so odpotovali predstavniki RK vseh ljubljanskih občin, predstavniki krvodajalcev nekaterih delovnih organizacij ter predstavnik mladincev. Delegacija je prebila v srednjeveškem mestu tri čudovite dneve (od 10. do 12. 9.).

Parmežani so izredno gostoljubni ljudje — tovarišica Tankova ni mogla prehvaliti njihove gostoljubnosti in pozornosti.

Ljubljanski krvodajalci so bili deležni od prve do zadnje minute ne le pozornosti, zanje je bil pripravljen pravcati program; od prenočišča, prehrane in voditeljev — spremljevalcev — vse je bilo enkratno.

Na parmski kliniki so Ljubljančani darovali kri ter v zahvalo — spomin prejeli lepo plaketo. Ženske pa so od organizatorjev prejele še šopke rdečih vrtnic. Vsi so bili — kot sicer ves čas — tudi ob tej priložnosti — lepo pogoščeni.

Na sprejemu pri mestnem županu so si izmenjali pozdravne

govore tudi naši in njihovi predstavniki rdečega križa.

Na vsakem koraku je bilo opaziti, da pobratene Ljubljanec in Parme ni le prazna fraza — ampak prava prijateljska vez. Cutiti je bilo, da so tu ljudje zvečine levičarji, če že ne sami komunisti pa socialisti.

Parmski vodja ljubljanske delegacije je naše krvodajalce še posebno toplo in skrbno spremljal ves čas — in šele na koncu

jim je povedal, da ga na Jugoslavijo vežejo ožje družinske vezi, saj so mu pri nas padli trije bratje v partizanih. Tudi sicer je parmski kraj med vojno dal precej borcev proti fašizmu.

S prisrčnimi pozdravi, lepimi vtisi in pozornimi spominskimi darili se je ljubljanska delegacija vrnila z avtobusom po sedemurni naporni vožnji — domov.

Marija Tanko
B. Ž. J.

Castell'Arquato, kjer nas je lepo sprejel lastnik velike vinske kleti...

Nadaljevanje s 5. str.

Kakšno je in — Kako izboljšati finančno stanje regionalne zdravstvene skupnosti Ljubljana?

osebnega dohodka. Ker je regionalna zdrav. skupnost Ljubljana zaključila leto 1975 s primanjkljajem, ki ga je pokrila iz sredstev za leto 1976, zbor uporabnikov odloča:

1. Porabe za zdrav. varstvo in zdrav. zavarovanje za leto 1976 ni mogoče korigirati in tudi ne zmanjševati osnove za to leto.

2. Poraba za zdravstveno varstvo in zdrav. zavarovanje v 1975. letu je bila v skladu s sprejetim programom in v mejah dogovorjenih sredstev in kot takšna velja za osnovo za 1976. leto.

3. Programov zdrav. varstva in finančnih planov za 1976. leto ni mogoče korigirati (popravljeni).

4. Dogovorjenih sredstev za leto 1976, znižanih za presežene izdatke v letu 1975 ni mogoče več zniževati.

V skladu s temi sklepi smo delegati zbora uporabnikov iskali notranje rešitve, zniževanja stroškov zdravstvenega varstva predvsem v boljšem izkoriščanju delovnega časa zdravstvenega osebja, v racionalnejši potrošnji zdravil in zmanjševanju bolniškega staleža. Zavedamo se da, kolikor ne bomo uspeli najti teh notranjih stimulatorjev za pokrivanje izgub in gospodarnejšega trošenja finančnih sredstev, bomo v bodoče morali zviševati prispevno stopnjo za zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje oziroma bomo morali nastali primanjkljaj pokrivati z dodatnimi participacijami, ki jih bomo črpali iz bruto oz. neto osebnih dohodkov delavcev v delovnih organizacijah.

Povečati bo treba notranjo kontrolo v delovnih organizacijah in zdravstvenih institucijah kot so to storili v občini Ribnica na Dolenjskem. Voditi bo treba kontrolo bolniških staležev predvsem za vse tiste delavce, ki se s tem okoriščajo! Potrebno bo narediti študijsko analizo uporabe zdravil po receptih, ki se obdelujejo v elektronskih računalnikih in katerih poraba se je močno dvignila v zadnjih letih. Danes vpliva na zdravnikovo odločitev o tem, katera zdravila bo predpisal bolniku, predvsem reklama, ki se je v veliki meri poslužuje vse tovarne zdravil, da bi z bolj ali manj kvalitetnimi zdravili prodrle na tržišče. Znani so primeri, da izdelujejo oz. naročajo tovarne zdravil vzporedno z novimi zdravili tudi značke z zaščitnim znakom in imenom vsakega novega zdravila, ki ga plasirajo na trg.

Regionalna zdravstvena skupnost je naredila seznam zdravil in cen, ki ga je posredovala vsem zdravstvenim enotam. V tem seznamu je vpisana vrsta zdravil, ki so enakovredna ali velikokrat cenejša od zdravil, ki jih predpisujejo zdravniki. Mnogo zdravnikov se odloča tudi za cenejša zdravila kot so razni antibiotiki in injekcije, vendar je takšen način zdravljenja pogosto dolgotrajnejši. Zato moramo prepustiti presojo o predpisovanju in zdravljenju bolnikov zdravnikovi strokovnosti in njegovi zdravniški etiki.

Uporabniki zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva pa lahko v veliki meri vplivamo na to, da se zmanjšajo bolniški staleži predvsem za tiste delavce, ki imajo doma majhna posestva, to so tako imenovani polkmetje, ki premnogokrat izkoriščajo bolniški stalež za opravljanje raznih poljedelskih del. Statistika kaže, da je bolniški stalež teh delavcev posebno velik prav spomladi in v jeseni, torej tedaj, ko je največ dela na polju. Zaježiti moramo tudi tako imenovani odliv finančnih sredstev v druga področja in republike. To je za tiste delavce, ki imajo stalna bivališča izven regionalne skupnosti in si nemalokrat umetno podaljšujejo svoje redne letne dopuste na račun staleža.

Izbiri zdravnikov splošne prakse bo potrebno drugače organizirati, da bo možen večji pregled nad neupravičenimi bolniškimi izostanki. V zvezi s temi problemi je bilo podanih tudi nekaj konkretnih pripomb na delo zdravstvenih organizacij in smislu zmanjševanja proračunskih osnov zdravstvenega varstva in odpravljanja navedenih denarnih primanjkljajev.

Enakopravno ravnanje fizičnih in umskih delavcev pri zdravniku bi lahko razdelili v več stopenj neizvedljivosti za delo. Posebno pri umskih delavcih, ki niso utrpeli lažje telesne poškodbe in bi bili sposobni opravljati umsko delo glede na stopnjo svoje telesne poškodbe. Zaradi boljše notranje kontrole v delovnih organizacijah je potrebno boljše kontaktiranje na relaciji delovna organizacija — zdravniki. Dalje, opozoriti vse

delavce v zdravstvenih ustanovah na točno in vestno izpolnjevanje rubrik v zdravstvenih izkaznicah, posebno tistih, kjer se izpolnjujejo podatki s pričetkom in koncem bolniškega staleža. Čeprav je iz poročila regionalne zdrav. skupnosti očitno, da so se v bolnišnicah skrajšali ležalni dnevi za en dan, pa lahko z boljšo organizacijo bolnišničnih dejavnosti ležalne dneve še bolj zmanjšamo.

Visok odstotek povišanja porabe zdravil (9,7% povišanje v preteklem letu) nas opozarja, da tudi na tem področju z vso resnostjo pristopimo k reševanju tega problema in se dogovorimo z odgovornimi kadri, naredimo študijo o porabi zdravil na recepte in skušamo zaježiti vse tiste faktorje, ki vplivajo na porast le-teh.

Z izvolitvijo novega predsednika (dosedanji je odšel na novo delovno dolžnost) zbora uporabnikov občinske zdravstvene skupnosti in po poldrugi uri plodnih razprav in danih predlogov smo zaključili sejo z željo, da bomo premagali vse ovire, ki stojijo pred nami in da ne bomo pri tem preveč oškodovani delovni človek, niti ne bodo okrnjene zdravstvene storitve. Vsi tisti, ki se pa na katerikoli način okoriščajo s tem, bodo v bodoče morali polagati temeljite račune vsej naši skupnosti, ki si prizadeva, da bi imela zdrave in sposobne samoupravljalce. Za »zabušante« in nevestne delavce pa ne sme biti mesta v naši samoupravni-socialistični družbi.

Tone Jan

Sindikalni izlet na Grintovec (2668 m)

Bilo je lepo, nasmeh za spomin na sliki pa mora biti...

Kam, kam bi se človek dal, kam naj bi izginil, da bi se rešil tržniške gneče? Prijatelj, pritegni partnerje v družbo, da nas bo več! Nad jedilnico, na glavni oglašni deski, je skoraj mesec dni visel plakat »Vabilo v planine«.

Zmenjeni smo bili ob pol šestih pred tovarniškim poslopjem. Organizator je bil zadovoljen, saj je prišlo 33 zdravih in nasmejanih src. Avtobus nas je popeljal preko Medvod, Kranja, Preddvora v dolino Kokre, kjer smo izstopili pri Vrtačniku. Napotili smo se po dokaj lepi poti (široki doovlj, tudi za osebni avto), do Suhodolnika, kjer se pot zoži v stezo. Po zlozmem pobočju Suhodolnika se pase kar številna čreda govedi in priča, da tod planinska paša še ni izumrla. Steza teče po grebenu v gozdni senci do manjše strmine pred naravno votlino ali zasilnim zavetiščem, kjer smo za minuto zajeli zrak.

Le nekaj metrov žične vrvi po skalnatem grebenu, ki se že bolj strmo vije in povzpeli smo se tudi po »lojtricah« in že smo bili na zeleni livadi. Pričelo je rositi, ne dolgo za tem pa kar deževati. Tudi veter je malo ponagajal. »Korajža velja, slabosti ne poznamo,« je bilo slišati v skupini. Naj povem, da je bil kljub vremenu ali kar tako, naš prvi cilj — Cojzova koča na Kokrškem sedlu — osvojena v rekordnem času še posebno, če gledamo na skupino kot celoto. Na začetku poti stoji napis, da je do kočice tri ure hoda. (Celotna skupina je to pot prehodila v dveh urah in pol.) Pohvala velja posebno vsem tistim, ki so bili prvič v planinah, saj so z dobro hojo, kakor tudi z dobro voljo pokazali, da so zares vredni pohvale. Zaradi lažjega razumevanja bom opisal primer!

Prvi, ki je prispel do kočice (bil je tudi prvi, ki je prispel na sam vrh Grintovca) je bil naš najmlajši član »Marian«, ki pa po letih še ni dobolnil enaistega. Ne smemo pa pozabiti na naše starejše člane, ki so (aktivni in neaktivni) se v tem vzponu izkazali prav vsi, čeprav organizator tega ni zahteval, niti predvideval.

Kot vemo, je pobudo in organizacijo sprejel naš dolgoletni sodelavec, tov. Iztok Kavčič. Če-

prav je bil za vse dobro pripravljen, se je vseeno obrnil na ostale planince za morebitno pomoč »če bi bilo treba«. Nalogo je popolnoma sam opravil, saj ni prišlo do nobenih težav. Zato pravim, da je naš vodja nalogo odlično izpeljal in mu zato vsa hvala z željo vseh udeležencev tega izleta — pohoda, da bi še kdaj naredili tak korak v naše planine, da bi bila udeležba še večja in še številnejša. Vreme je ponagajalo udeležencem, saj bi jih šlo na vrh Grintovca sicer še veliko več. Zato so šli gor le najbolj opremljeni. Vseh osem je prispelo na vrh. Prinesli so nam dokaz, saj so bili »poštempljani« po obrazu, po rokah, obleki in opremi. Povedali so nam, da jih je na vrhu ujel celo sneg! V koči sem hotel izvedeti od kod izvira ime te planine, toda podatkov nisem dobil, zato sem prišel do zaključka, da so nekoč domačini goro zelo dolgo opazovali, potem pa ji dali ime, ki še danes drži.

V koči sem izvedel mini anketo med najmlajšimi in najstarejšimi. Ker pa so bili vsi odgovori pritrilni, je ne objavljam v celoti, temveč le povzetek. Odgovori kažejo na profil planinca, ki si poleg uživanja v hoji ter

Pogled na Cojzovo kočico je bil mamljiv, zlasti za lačne...

lepoti okolja želi varnosti na označenih gorskih poteh, posebej pa želi izkušenega vodnika.

Nam, ki smo ostali v koči, se je zdelo prav lušno, saj smo bili na toplem in tudi žlahtne kapljice ni primanjkovalo. Takoj smo vsi postali prijatelji. Razpoloženje se je razdelilo; za prvo mizo so moški »vrgli karte«, za drugo mizo pa so ženske pripovedovale šale pa tudi zapele narodne in planinske. Razumeli smo se vsi, da je kaj — »vse zmoremo, le vremena popraviti ne znamo,« je bila šala in — tudi resnica.

Vrsta je bila kar dolga in prvi v vrsti so morali kar pohiteti...

Še s fotografijo bo treba pohiteti, zmanjkalo bo filma. Fotoaparati in spomin sta polna vtisov.

S sedla smo se spustili na drugo stran, dež pa je medtem »rodil« številne potočke, ki veselo žubore v dolino Bistrice. Spodaj smo se ponovno zbrali in

Avtor članka s prijateljem — za spomin

avtobus nas je srečno pripeljal nazaj domov. Volja pa takšna, saj vam pravim, drugič pojdite tudi vi z nami, ne bo vam žal.

P. s.

Slovenci smo s planinstvom in planinami še posebej tesno povezani, gore so nam še danes pojem za domovino, domoljubje in Slovenstvo. Marsikdo bo oprekal, češ to je bilo res pred 50 in več leti, danes pa je tako mišljenje zastarelo in preživelo. Da temu le ni čisto tako, kažejo tudi številna slovenska društva v zamejstvu, ki nosijo imena naših gora, pa čeprav velika večina članstva le poredko zaide v hribe.

Zlato Banjaž

PRIGODNA PESMICA OB SPOMINU NA IZLET

Danes pa pojdem na Grintovec juhej,
kdo gre še z mano?

Prijatelj pogledaj, že sonce vstaja,
priganja nas zdaj,
brž malho na rame, pa gremo naprej!

Hribi in planine, to je prima stvar,
za družbo in zabavo,
dom nam ni več mar.

Za Dolenjca je gostilna, za Gorenjce pa gore,
če pa skupaj se dobijo, takrat v planinah lušno je!

Avtobus po cesti, asfalta nič več ni,
družba vsa razvneta, saj vsi gredo v gore.
Bolj visoko, boljše je, fantje in dekleta tamkaj se dobe,
rožice se ne trga, ker so zlate vse, rožice so naše —
naše so gore.

Hribi in planine, vrhovi in strmine,
to so naše želje, sanje in veselje,
počitka nam ni treba, saj kočica vid' se z brega,
še niže pa dolina, tamkaj se dobiva.

Zlatko Banjaž

MINULI MESEC V ŽARIŠČU

Umrl je veliki komunist, revolucionar in državnik Mao Ce Tung. Za njim žaluje vsa Kitajska pa tudi napredna javnost vsega sveta.

Potresi na Tolminskem in v sosednji Italiji so znova povzročili milijardne škode. Prestrašili in vznemirili pa so tudi prebivalce večjih mest od Trsta, Ljubljane, Reke — do Zagreba.

Minilo je 35 let od ustanovitve varnostno obveščevalne službe (VOS) OF.

Louis Adamič — minilo je 25 let od smrti veliega Američana slovenskega rodu.

V bližini Zagreba se je pripetila doslej najhujša letalska nesreča v Jugoslaviji. Pri trčenju dveh letal je izgubilo življenje 176 potnikov.

B. Ž. J.

VSTOPI:

Škoflek Branko, sklad. got. blaga;
Brovč Milan, apretura;
Brovč Ignac, barvarna preje;
Črnič Franc, sklad. got. blaga;
Lapajnar Lučka, fizikalni laboratorij;
Založnik Ivan, pripravjalnica;
Štrekelj Janko (za dol. čas), šivalnica.

IZSTOPI:

Kantarević Ahmet, hujša krš. obvez.;
Novak Zdravko, izjava delavca;
Božič Desanka, izjava delavca;
Despotović Zdravka, izjava delavca;
Utroša Branko, kršitev obveznosti;
Murn Franciška, izjava delavca;
Jeran Miroslava, izjava delavca;
Knez Bogdan, izjava delavca;
Lakner Stane, izjava delavca;
Djuričić Darinka, izjava delavca;
Opališki Cveta, izjava delavca;
Pugelj Špela, izjava delavca;
Mokorel Vili, izjava delavca;
Ferjan Jože, izjava delavca.

POROKE:

Vurušič Štefaniya, poročena Turk;
Jakovljević Milandinka, poročena Petrović;
Gelt Rozika, poroč. Okršlar;
Bricelj Marko;
Beguš Zdenka, poročena Bricelj;
Naglič Miha;
Šimunković Nada, poročena Vurušič;
Kozjek Antonija, poročena Žankar;
Godec Francka, poročena Miklavčič;
Egart Slavka, poročena Mravinec.

ROJSTVA

Marinko Marija, Janez — sin;
Pintar Milka, Peter — sin;
Tavčar Ivanka — hči;
Mištrafović Draga — sin;
Škrlj Darja — hči;
Hrovat Nataša — hči.

DELOVNI JUBILEJI

Po 10 let:

Velkavrh Peter, Šušnik Jana, Horvat Cvetka, Medlobi Vera, Vinković Marija, Zavašnik Stane, Srša Ignac, Kristanc Marinka, Bernardi Marija, Kralj Marta, Kranjec Marija, Meglič Ana, Građišar Jelena, Novaković Nada, Bukovec Jolanda, Lorbeg Ivan, Ažman Jože, Nartnik Marija, Žgajnar Andreja, Rebelj Kristina, Babič Justina, Tomšič Marija, Sever Fani, Oštarjaš Agneza, Černivec Julka, Bibič Mihaela, Jama Janez.

Po 15 let:

Ajdinović Hašim, Ferjančič Zdenko, Belec Jerca.

Po 20 let:

Brezavšček Marija, Kogoj Marta, Škrbina Amalija, Vrhovnik Marija.

Pismeno pohvalo je prejel Ivan Tekavec, direktor TOZD zaradi zelo uspešno opravljenih remontnih del med kolektivnim dopustom

in Slavka Merjasec, računovodja — zaradi zelo dobro opravljenega dela in pravočasno sestavljenih periodičnih obračunov TOZD in podjetja kot celote za prvo polletje 1976.

Pismena opozorila je prejelo 8 delavcev.

Iz delovne brigade

MLADINSKA DELOVNA BRIGADA IVAN CANKAR

Naša pot se je začela v Ljubljani, kjer smo se zbrali mladinci iz različnih krajev Slovenije.

MDB IVAN CANKAR je nastala iz štirih slovenskih regij in sicer iz severno primorske, goreske, kraško-notranjske in ljubljanske regije. Za nosilca MDB Ivan Cankar je bila zadolžena ljubljanska regija, iz ostalih regij pa so prišli le brigadirji in brigadirke. Že pri sestavljanju brigade je prišlo do raznih težav.

Po mrzličnih pripravah smo se končno le zbrali vsi skupaj na prvem zboru brigadirjev, ki je bil v Ljubljani in kjer smo tudi izvolili štab, ki je vodil našo brigado na zvezni MDA »MORAVA 76«.

MDB Ivan Cankar je nosila ime po največjem slovenskem pisatelju. Prav letos smo praznovali stoletnico njegovega rojstva. Mislim, da smo njegovo ime nosili s ponosom in da smo se tudi z delom in drugimi dejavnostmi na MDA MORAVA 76 primerno izkazali.

Našo brigado je sestavljalo 58 brigadirjev, od tega 44 fantov in 14 deklet. MD brigada Ivan Cankar, bi se lahko imenovala tudi Jugoslavija v malem, saj je bilo dosti brigadirjev iz drugih republik. Že v sami brigadi smo gojili bratstvo in enotnost. Tako nam je bilo lažje, ko smo se na MDA MORAVA 76 srečevali z ostalimi MD brigadami iz vse Jugoslavije.

Toliko na kratko o naši brigadi in upam, da bomo kdaj drugič kaj več napisali o njej.

Darko Zrim

Še pešmica, nastala na delovni akciji Morava '76

Spoznala sva se nekje v tišini, tujca takrat sva bila, in ko zagorela sva v ljubezni, takrat si odšla...

Dež rosi, v mojih očeh se solza iskri,

Aforizmi in paradoksi

Vse, kar je pametno, je že bilo nekoč dognano; moramo se samo potruditi, da to znova premislimo.

J. W. v. Goethe

Delo nas obvaruje pred tremi velikimi nesrečami: pred dolgočasjem, izprijenostjo in pomanjkanjem.

Voltaire

Pustolovščina je od prave strani pogledan napor, napor pa

od napačne strani pogledana pustolovščina.

C. K. Chesterton

Filozof je človek, ki vidi smisel svojega življenja v tem, da najde v njem smisel.

Hannes Messemer

Kjer se združita ljubezen in talent, smemo pričakovati umetnino.

John Ruskin

Ivan Cankar:

Misli

— Kdor uživa umotvor tako, kakor ga je užival umetnik sam, ga prerodi v sebi, ustvari ga vdrugeč ter je umetnik.

— Slika je kakor knjiga, kdor vtika nos med črke, ne more brati.

— Človek, vzgojen v naukih in predsodkih umirajoče generacije, sovraži novo generacijo ter se boji, ker mu je v idejah in ciljih nerazumljiva...

— Boj za osvoboditev ljudstva je kulturni boj — in kdor ta boj obrekuje, kdor mu podstavlja nečiste cilje, je sovražnik ljudstva in sovražnik kulture.

PRIHAJA JESENSKI ČAS, KO SE PRI DELU V TOVARNI, V DELEGATSKEM DELU IN SICER DOGAJA VSAK DAN KAJ NOVEGA VABIMO VSE NAŠE DELAVCE IN TUDI UPOKOJENCE, DA SE ZAČNEJO BOLJ AKTIVNO OGLAŠATI Z LASTNIMI PRISPEVKI...

Uredništvo

SKRATKA, ČLOVEKA SPOZNAŠ OB DELU.

Darko Zrim

megla prekriva polja in žalost prekriva moje srce.

Ostal sem sam, sam med tujimi ljudmi, med njimi, draga, tebe ni...

Darko Zrim

Kanada, olimpiada, veliko doživetje

Tovarišica Nada Babnik (tajnica generalnega direktorja) je izkoristila svoj letni dopust za obisk sorodnikov in olimpijskih iger v Kanadi. Z zanimivega potovanja nam je posredovala številne vtise in spomine ter nam povedala marsikatero zanimivost.

Predvsem, Kanada je velika dežela in še njeni prebivalci je ne poznajo; le redki so tisti, ki so jo prepotovali po dolgem in počez.

Zanimivo je, da so Slovenci med kanadskim prebivalstvom zelo cenjeni. Svoj ugled so si pridobili s pridnostjo in poštenostjo. Kanada je sicer zelo velika in je Jugoslavija v primerjavi z njo le mini država. Le pokrajina Ontario je nekajkrat večja od Jugoslavije. Prebivalci ne vedo o Jugoslaviji kaj dosti, vendar nas po imenu Tito spozna vsakdo. Tito je tudi v Kanadi cenjen kot velika osebnost. Naši rojaki pa so še posebno ponosni, da so doma iz Jugoslavije. Povsod, kjer sem bila, so me veselo in lepo sprejeli.

Naši rojaki se radi vračajo v domovino.

Najlepše spomine imam na Montreal. Pred blagajnami za vstopnice na olimpijske prireditve so bile za košarkarske tekme (posebno, kadar je igrala Jugoslavija) dolge vrste. Ljudje so se nabrali že ob 7. uri zjutraj, da bi kupili vstopnice za tekmo ob 19. uri. Sedeli so po tleh, nekateri so celo ležali. Tam je moč videti marsikaj za nas nenavadnega. Ko se je ob 14. uri odprla blagajna, je vstopnic zmanjkalo v pičlih 10 minutah. Bilo je mnogo prekupčevanja in — imeti si moral pravo srečo, da si prišel do vstopnice z običajno ceno. Kadar smo se srečali z Jugoslavnimi pa čeprav se nismo poznali (bilo jih je kar veliko), smo bili tako veseli, kot bi srečali svoje brata. Imela sem občutek, da šele daleč od doma začutiš, kako smo Jugoslavnimi res kot en narod. Zgodilo se je, da smo za tekmo Jugoslavija — Italija kupili 20 vstopnic, da bi tako našim ljudem (Jugoslovanom namreč) ne bilo treba kupovati vstopnic »na črno«, ki so imele ceno od 100 do 200 dolarjev! To pa je veliko, saj velja kanadski dolar ca. 18 din.

Po košarkarski tekmi smo »brača« odšli na rokometno tekmo Jugoslavija — SSSR. Razumljivo da smo »navijali« za naše fante. Rekli smo si: »Moramo biti skupaj, da bo ta peščica ljudi bolj ubrano spodbujala naše tekmovalce in da bomo tako pripomogli k uspehu.«

Košarkarska tekma Jugoslavija — Italija je spočetka dokaj slabo kazala. Na koncu pa so naši fantje spodnesli upe Italijanov, ki so tako »močno navijali«, da se je zdelo, da se bo zrušila tribuna, na kateri smo sedeli. Nekajkrat so jih prišle miriti hostese. Ob koncu tekme smo od veselja »ponoreli«. Jugoslovanske zastave (bilo jih je 5) so še bolj živahno zaplapolale. Italijani so še vedno kričali: »Viva Italija«. Mi pa smo vpili: »Gotovo je gotovo«. Veselja ni bilo ne konca ne kraja. Veseli so bili tudi naši košarkarji, ki so se nam prišli zahvaliti prav na rob igrišča, na tisti strani, kjer smo sedeli »domači«.

Videla sem tudi ostale olimpijske stadione, prav tako tudi stadion, v katerem sta se odvijali otvoritvena in zaključna slovesnost. Kako velik je ta stadion, ni mogoče opisati niti si ga ni moč predstavljati, če ga ne vidiš. Stadion lahko sprejme 172.000 gledalcev, kar nam le približno ilustrira njegovo velikost.

Montreal je bil pisan v vseh barvah; zastave so povsod krasile mesto, ki pa je tudi samo po sebi že dovolj lepo. Po ulicah je bilo polno ljudi — vseh ras in številnih govoric. Trije dnevi v Montrealu pa so minili kot bi mignili.

Ogledala sem si tudi Niagarske slapove, ki so na meji med Kanado in ZDA. Lepši del slapov je na kanadski strani. Reka Niagara je naravna meja med ZDA in Kanado. Številni mladoporočenci se odločijo preživeti medene tedne ravno tam.

Za Kanado so značilni tudi zelo lepi parki z mehko in negovano travo. Ti parki pa niso majhni kot naš Tivoli ampak so ogromni — tudi tako veliki so kot naša Slovenija. Vsi po vrsti pa so čudovito negovani. Trava

je gosta kot najboljša preproga. Nikjer ne vidiš odpadkov, kajti smetarji jih neprestano pobirajo in odvažajo.

Vseh dobrot in lepot pa le ni toliko. Na primer — takoj veš, da je to kapitalistična država, kjer vladajo nam tuji odnosi. Delavci nimajo socialnega zavarovanja. Le redka so podjetja, ki delavcu nudijo to ugodnost. Prav tako podjetja tudi ne dajejo stanovanj delavcem. Sami morajo poskrbeti zase in za streho nad glavo. Če najameš kredit, si s tem nakopleš le sitnosti, kajti hiša oz. stanovanje, kupljeno na kredit, je še enkrat dražje od tistega za gotovino. Bankirji pa si manejo roke. V Kanadi je na vsakem vogalu banka in, kar je še posebno zanimivo — v Kanadi so obdavčene tudi obresti za denar vložen v banki, saj štejejo tudi obresti za dohodek.

Zanimivo pa je na primer tudi to, kako imajo Kanadčani urejeno avtomobilsko zavarovanje. Če storiš prometno nesrečo oz. prometni prekršek, dobiš »piko«, ki se ti z njo poviša avtomobilska zavarovalnina. Ko »napraviš«

18 pik, ti vzamejo vozniško dovoljenje. Vendar pa se ti po nekaj pikah zavarovalnina toliko poveča, da postane avto presneto draga reč. Prav tako pa je zavarovanje stopnjevano glede na starost voznika. (Najdražje zavarovanje je do 25. leta voznikove starosti, nakar se postopno zmanjšuje, pri visoki starosti pa zopet poviša.)

In še nekaj besedic o olimpijskem mestu: v Montrealu mi je bila najbolj všeč podzemna železnica in takoj sem pomislila na našo Ljubljano; kako lepo bi bilo, če bi prišla v službo namesto v eni uri v pičlih desetih minutah! To bi bilo nekaj čudovitega.

V Montrealu sem si ogledala tudi EXPO, kjer je bila leta 1967 svetovna razstava.

Ob koncu obiska v Kanadi so nam sorodniki priredili party in treba se je bilo posloviti.

Bilo je lepo potovanje, mnogo zanimivega sem videla in doživela. Seveda pa vsega ni mogoče povedati v nekaj besedah.

Nada Babnik

O deželah, ki jih še premalo poznamo

DROBCI O »DEŽELI HIACINT IN RUBINOV« (po sestavku Rulfa Bisterfelda)

Da, »dežela hiacint in rubinov«, tako pravijo Perzijci Ceylonu, Sri Lanki, mladi, neodvisni državi na tropskem otoku sredi Azije.

Otok je znan po dragocenosti vseh vrst že iz srednjega veka. Središče pridobivanja dragih kamnov na Sri Lanki je Ratnapura — »mesto plemenitih kamnov«. Od Colomba do tega mesta ni daleč. Ceste do mesta so prečudovite; vodijo skozi nasade kokosovih palm, banan, manganovcev in preko riževih polj... V teh krajih imajo žetev trikrat letno. Na poti lahko srečate delovne slone z gonjači, slovestne in vedno duhovno vzvišene budistične menihe in prijazne domačine...

Nekje sredi opisane pokrajine se začenjajo svetli gozdovi gumijevčevih dreves, kjer točijo kavčuk. Središče tega dela pokrajine in »proizvodnje« kavčuka je mesto Avisawella.

Za Avisawellom se pokrajina počasi dvigne in postaja gričevnata. Razgibana zemlja je prekrita z nepredirnimi gozdovi. Po vrhovih gričev pa se bohotijo čajne plantaže.

Pokrajina se nadalje dvigne na srednjevisoko ravan, na kateri se nahaja Ratnapura. Rodovitna ravnica je obdana z verigo cejlonskega osrednjega gorja. Sredi teh gora se dviguje Adam's Peak. Menda izhaja ime gore še iz časov Marka Pola — ta je bil

prepričan, da je vrhu te, 2.243 m visoke gore pokopan »praoče Adam«; sicer pa je gora Sveta za številne vernike različnih ver.

Ratnapura je vsako leto ob določenem času polna najrazličnejših romarjev. Tu je njihovo izhodišče za dolgo pot na sveto goro.

Radovednega ateista pritegnejo v Ratnapuro predvsem številne pripovedi o dragem kamenju — rubinih, safirih in topazih.

Sredi mirnih riževih polj so številne jame, kjer iščejo drage kamne. Postopek je še vedno enak tistemu pred stoletji.

Iskalci skopljejo kvadratne jame (3 m v stranici) ki so približno 2 m globoke, oziroma jih kopljejo tako dolgo, dokler ne naletijo na kršec. Navadno je le ta mešan z ilovico in kremenčevim kamenjem. Brozgo s škripci vlečejo iz jam in jo izpirajo v kanalu skozi tenke in plitve vrbove košare. V svitu ostajajo preprostemu očesu nič kajimeditni dragi kamni, ki šele z obdelavo zažarijo v vsej svoji bleščavi. Izkupički pri izpiranju »rude« so pestri — od rubina do safira, topasa, mačjih oči, špinelov, alexandritov in — kdo bi vedel za vsa imena...

Brusilci teh kamnov še vedno — kot iskalci — delajo po starem in poganjajo svoje bruse na kolesih z nogo. Brusači so zvečine muslimani. Izdelki so prečudoviti, pa tudi njihovi izdelovalci znajo poleg brusov vrteti tudi jezike nenavadno spretno, ko je treba dragotine prodati...

V POKOJ:

TOVARIŠICA ANA ISTENIČ

Tovarišica Ana Istenič odhaja te dni v pokoj. Nekako obotavljivo in počasi so ji stekle besede. Pozna se ji, da je bolj navajena delati kot govoriti. Spet sem poslušala tisto skromno vižo »da ni kaj posebnega povedati«...

In vendar, vsaj nekaj sem iztisnila iz nje. Da je bila sekretarka SKOJ med NOB, da je doma z Golega Brda, da je imela ilegalno ime Ščinkovica-Visoko in, da so bili vsi pri hiši za našo stvar.

Zaposlila se je takoj po vojni v Tekstilni tovarni Medvođe, v Dekorativni pa dela od leta 1958. Poročila se je leta 1948, ima dve hčerki, ki sta že odrasli in zdoma, doma pa ima moža, ki je bil tudi zaposlen v Dekorativni, sedaj pa je že več let invalidsko upokojen.

Tovarišica Isteničeva se že vsa leta vozi v službo s kolesom. Po popoldanskem »sihtu« pride domov okrog 23. ure, pa pravi, da je ni nič strah in da se vsaj naužije svežega zraka.

Ko sem jo vprašala za službo, mi je odvrnila, da je bilo »vse sorte« — kar najbrže pomeni malo slabega in malo dobrega — vsakega nekaj pač. Ob stroju je bila vseskozi dobra delavka (tega mi ni pravila sama), delala je tudi v nočni izmeni, le zaradi daljave in dela pri hiši pa z otroci... se ni tako družbenopolitično udeleževala.

Nekaj sem jo hotela vprašati še o tem, kaj meni o delovanju delegatskega sistema pri nas in podobno... pa so ji misli venomer uhajale na prostost — saj je tudi razumljivo — že čez nekaj dni odide v pokoj, doma jo čaka vnuček in še vse tisto delo, ki ga ob službi ni utegnila poriniti...

Pa veliko sreče in zdravja!
B. Ž. J.

USPEŠNO PRI KOMPASU

Zanimanje in presenečeni pogledi ...

Na otvoritvi ...

Se da tudi naročiti? ...

Minuli mesec je bila pri Kompasovi turistični poslovalnici na Titovi cesti v Ljubljani razstava ročno tkanih izdelkov Dekorativne. Na ogled so bile tapiserije, posteljna pregrinjala, blazinice, preproge in prtiči.

Ta razstava je bila obenem tudi prodajna. Že na samem začetku se je pokazalo, da je zanimanje obiskovalcev izredno, da občinstvo zna ceniti ročne izdelke in tkanine še posebej ter, da je bila naša razstava za marsikoga pravcato odkritje, saj so oblikovalke in arhitekture ustrezljivo razlagale vsakomur, ki si je razlage zaželel — kako so tkanine skane, kakšne so številne možnosti izdelave preprog in posteljnih pregrinjaj ...

Naši strokovnjaki so tudi svetovali obiskovalcem, kaj jim priporočajo za nakup (oz. naročilo) za prav določene ambience — od barv do vzorcev in vrste tkanja.

Resnično, obiskovalci so z veliko večino glasno izražali pohvalo naši tovarni, da se je lotila

Izlet, spominska pot, lepo doživetje

V organizaciji sindikata Dekorativne je bil v soboto, 18.9. prirejen izlet v Idrijo, Cerkno in Škofjo Loko.

Z avtobusi smo se odpeljali izpred tovarne ob 7. uri v megleno jutro.

Malo pred Idrijo se je iz megle prikazalo sonce, nakar smo zopet poniknili v mlečno belino in se kaj hitro pripeljali v samo Idrijo.

Tam smo si najprej ogledali muzej, kjer so bili razstavljeni predmeti in dokumentacija o pridobivanju živega srebra in živosrebrne rude. V drugem delu muzeja smo si ogledali številne znane idrijske čipke in pa štiri deklice, ki so nam demonstrirale, kako se te čipke izdelujejo. Vodič nam je ob ogledu muzeja postregel z izčrpno razlago.

Po končanem ogledu smo si ogledali še sam kraj, vreme se je čisto zjasnilo, lepo so se videli okoliški vrhovi.

Do 11. ure smo se vsi zbrali v gostilni »Nebes«, kjer smo bili odlično postreženi s samimi domačimi jedmi — in smo bili zadovoljni tako mi s postrežbo — kot gostitelji z nami — obiskovalci.

Po kosilu smo jo mahnili proti Cerknem. Tu nas je drug vodič popeljal po poti do bolnice Franje. Izvedeli smo vse glavno o slavni zgodovini te partizanske bolnišnice in si tudi po kratki hoji navkreber — ogledali prostore bolnišnice v barakah, razporejenih po ozki soteski.

Tu sredi gozda smo si ogledali številne ostaline naše hrabre preteklosti in nekako smo dobili občutek, da se v vsej naglici, ki nas obkroža in žene naprej, malo takole ustavimo, zamislimo in predpostavljamo, kako je bilo v tistih hudih vojnih časih.

Po ogledu bolnišnice Franje smo se odpeljali proti Škofji Loki čez Kladje, Sovodenj in Poljansko dolino.

V Loki nas je spet čakalo okrepčilo v gostišču »Prajeric«. Ne le jedaca in pijača, čakala nas je tudi godba — v obliki domačina — harmonikarja, ki je vse do desete ure podžigal podplate neumornim plesalcem (in še posebej plesalkam).

Seveda pa ves čas na poti — in tudi tu v Loki — ni manjkalo veselega petja in vicev. Druščino sta — kot že tolikokrat doslej — uspešno nasmejala Franci in Marinka Bricelj — seveda — poleg ostalih.

Na koncu smo se kar težko odpravili domov.

Prav gotovo je za prijetno počutje in dober potek celotnega izleta še posebej zaslužen organizator — tovariš Iztok Kavčič, ki je celotno pot in vse potrebno — od hrane do ogledov muzeja v Idriji in Franji — skrbno pripravil.

Ivanka Prezelj
B. Ž. J.

Novinarko zanima še to in ono ...

tudi malo bolj zahtevnih stvari, ki seveda niso izvedljive v redni proizvodnji.

Mnenja občinstva na razstavi so se srečevala zlasti v tem, da je sama razstava tudi posrečena in koristna reklama za Dekorativno. Vsekakor so se obiskovalci lahko tako dobro seznanili z izdelki in možnostmi naše ročne tkalnice, da se je marsikdo kaj hitro odločil za naročilo — bodisi pregrinjala, preproge ali prta, še posebno, ker so cene kljub ročni izdelavi (tudi po besedah obiskovalcev) še dostopne.

»Fazani« so bili tarča občudovanja ...

S takimi predstavitvami bi morali v sorazmernih presledkih vsekakor še nadaljevati.

B. Ž. J.